

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vsah vrst je plačati po Din 2:50 od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Javite nemudoma naročnike za Zvonček!

Po naši pokrajinski in glavni skupščini UJU.

Ta članek je napisal tov. Pavel Flere v Narodni Prosveti pod naslovom »Za dostojanstvo učiteljskih skupščin« pred glavno skupščino v Subotici, veljaj pa tudi za bodoče in ga objavljamo vsem onim, ki ga niso čitali, ker je vreden, da ga čitajo in upoštevajo.

Uredništvo.

Brez vsakih rekriminacij brez ozira na to, kako se vrše često skupščine naših pokrajinskih organizacij in poverjeništev, bi hoteli v naslednjem mirno in objektivno povedati, kaj po našem naziranju najčešče ovira uspešno delo v naši organizaciji, kaj je morebiti tudi vzrok, da pride pogosto do nesoglasij na naših skupščinah. Da moremo govoriti o tem, je treba seči nekoliko globlje tudi v načela organizacije same.

Najvišje načelo UJU je da je to organizacija jugoslovenskega naprednega učiteljstva. V njej nam je dobrodošel vsak učitelj Slovenec, Srb, Hrvat, ki hoče sodelovati na svobodnem napredku učiteljskega položaja in jugoslovenskega šolstva.

Svoboda, ki jo ima organizacija napisano na svojem praporu, dovoljuje vsakemu članu, da v mejah najvišjega principa organizacije udeleži svoje sile v prid učiteljstvu in šolstvu; a ista načela, ki družijo vse članstvo na skupno delo v organizaciji, morajo istočasno predpisovati pravec, v katerem naj se to delo giblje.

Pota, po katerih posamezni člani hodijo, morejo biti različna, a voditi morajo k istemu cilju.

In vsakdo, ki hoče v organizaciji sodelovati, mora imeti pred očmi ta zajedniški cilj in ako je treba, mora temu zajedniškemu cilju žrtvovati svoje osebne mržnje; da, ako zahteva interes organizacije, svoje političke namene. Kot organiziran učitelj ne sme biti partizan, ne sme v organizaciji nastopati kot pripadnik političke stranke — v organizaciji ne sme biti drugo kot organiziran učitelj.

To naziranje in izvedba tega principa zahteva dobrobit naše organizacije in nanj ne bi smel pozabiti noben učitelj. Organizacija ne omejuje nikomur svo-

bode političkega mišljenja; strokovna organizacija tudi ne sme omejevati take svobode. Kar pa učiteljska organizacija sme in mora terjati od vsakega svojega člana, je: da ne vnaša v stanovsko organizacijo strankarskih principov ne ene političke stranke. Učiteljska kot strokovna organizacija perhorešcira vsako strankarsko politiko, a kdor bi hotel strokovni organizaciji imputirati svoje politično prepričanje, terorizirati s političkimi načeli te ali one političke stranke, bilo to radi stranke same ali radi omrženja oseb druge političke stranke, ta greši proti principu svobode, na kateri strokovna organizacija bazira.

Zato se tudi, kadar stopamo na skupščino svoje organizacije, zavedamo, da strankarska politika na naših skupščinah nima mesta. Pripadnika politične stranke v sebi pustimo zunaj! Naša organizacija in njene skupščine pač imajo eno politiko: to je skupna stanovska politika in prosvetna politika. Tej pa služimo z drugačnimi nazori kakor z osebnim sumničanjem in navajivanjem na političke osebnosti. Vsako delovanje v prosvetni politiki bomo premotriji s stvarnega in ne z osebnega gledišča; pri vsakem ocenjevanju se povprašamo, komu koristijo to ocenjevanje. A pri tem nam bodi edini pravec: korist stvari, ne osebe!

Na kratko bi hoteli omeniti na tem mestu, da je v poslednjem času na nekaterih naših pokrajinskih skupščinah baš krivo gledišče pri ocenjevanju naše prosvetne politike rodilo obilo nesoglasja in moglo celo ustvarjati videz, kakor da je v notranjosti naše organizacije nekaj nezdravega in trhlega; pri ocenjevanju se ni mislilo na namen in na cilj prosvetne politike kar bi morali kritikovati oni, ki se ne skladajo s tem namenom in ciljem; gledalo se je marveč na osebo, in to je bilo zlo. Preveč smo se ozirali za osebami, premalo na globlje stvarnosti.

In še nekaj: Naše skupščine so često temperamentne; a češče so temperamentne zbog osebnosti, nego zbog stvari. I to je zlo! Zakaj kadar se razburkajo osebne strasti, tedaj se prideva kaplji

žolča vedno nova kaplja, pri tem pa se tako lahko pozabija, da je ton isti, ki nareja glasbo. In le dobri ton zopet more dvigniti dostojanstvo skupščine, pošpešiti delo organizacije.

Za dostojanstvo organizacije, za manifestacijo dostojanstva pri skupščinah pa dela vsak, kdor pripomore k mirnemu, treznemu, plodonosnemu razpravljanju. Učitelj — nosilec kulture v narodu — se trikrat premisli, preden enkrat dovoli strasti zavladati v sebi in dovoli, da postane skupščina organizacije nosilec kulture poulična demonstracija. — Trda je ta beseda; a zgodilo se je, da so dnevniki posljalji poulično sodrgo na učiteljsko skupščino... Kako ne bi to bolelo organiziranega učitelja?

Glavna skupščina UJU ima nalogo, da pregleda, konstatira in oceni delovanje vodstva, kateremu se je organizacija izročila v upravo, da stavi in vodstvo svoje zahteve za nadaljno vršenje dolžnosti v stanovski in prosvetni politiki.

To ni težko; organizacija ima svoj program, ima svoja načela in članstvo more točko za točko konstatirati, ali je vodstvo odgovarjalo, ali ni zamudilo izpolnjevati svoje dolžnosti.

Nikakor nečemo preudicirati stališča članstva; povedati pa je treba iz ozi-

ra na dostojanstvo skupščine, da je krivo, ako se slepo navaljiva na vodstvo, ki more biti le tolmač organizacijskega programa, tolmač želj svojega članstva, EKSEKUTIVA PROSVETNE POLITIKE PA NI V NJEGOVIH ROKAH. Vpliv vodstva organizacije pa je toliko manjši, kolikor bolj se kažejo v organizaciji konture političke razcepjenosti in kolikor bolj se v organizaciji presojaajo dejstva na osnovi načel političkih strank. Tega se mora zavedati vsak, kdor kritizira delo vodstva organizacije; in nihče ne sme kritizirati tega delovanja drugače, kakor z gledišča organizacijskih načel.

Nihče pa i ne sme zahtevati od vodstva, da bi postopalo drugače, kakor zahtevajo od njega organizacijska načela, in nikdar ne sme priti vodstvo organizacije v roke eksponenta te ali one političke stranke.

Tako smo povedali najvažnejše. Kdorkoli učestvuje na skupščini, mora učestvovati z duhom dostojanstva nosilca narodne kulture. In skupščina bo plodonosna, nihče da se ne bo mogel pritoževati radi terorja; duh dostojanstva ne dopušča terorja ne večini, ne manjšini.

Pavle Flere.

HREN:

Pro domo.

(Za našo stanovsko gospodarsko osamosvojitv.)

V delu in žrtvah za druge ne pozabljajmo lastnega stanu.

Slovensko učiteljstvo stoji pred važno odločitvijo, ki je dalekosežnega pomena za bodočnost lastnega stanu.

Na pokrajinski skupščini v Šoštanjju je bil po vsestranskem prevdaru in v očigled naravnost obupnim socialnim razmeram naših tovarišev-očetov, kateri hočejo nuditi svojim otrokom vsaj nekaj izobrazbe, storjen z veliko večino sklep, da se za vse članstvo uvede obligatorična članarina po letih 100 Din za »Učiteljski konvikt« v Ljubljani, oziroma za »Učiteljski dom« v Mariboru in sicer že s prihodnjim solničnim letom. Ker ta sklep seže precej globoko v žepo članstva, zato je delegacija prepustila končno odloči-

tev učiteljskim društvom, katera morajo izreči svoja mnenja še pred novim letom. Prvo je o tem razpravljalo Učiteljsko društvo za kranjski okraj ter se izreklo soglasno za.

Nimam namena slikati v kričeih barvah neznosnega socialnega položaja tovarišev očetov, v katerega so zašji ne po lastni krivdi in v katerega prav tako lahko zaidejo tudi tovariši in tovarišice, katerih danes še ne teži zakonski jarem in ne družinske razmere. Vse to je itak dovolj znano med nami in vidimo lahko vsak dan vzgledov dovolj. Tudi ne bom udaril na struno tovarištva in človekoljubja. Saj ti dve lastnosti zlasti v današnjih prilikah kaj radi odpovesta, kadar prideta v dotiko z — žepom. Pač pa hočem navesti par činjenic, o katerih naj

LISTEK.

MIH. M. STANOJEVIČ:

Škola rada.

(Referat na V. pokr. skup. Pov. UJU — Ljubljana v Šoštanjju.)

(Konec.)

Izraz »Radna škola« (Arbeitsschule) odomačen je duže vremena u Nemačkoj i odatle je prešao u razne kulturne države pa i kod nas. Ali se on kod nas češče shvata kao škola u kojoj treba da se radi ručni rad kao zaseban predmet, škola pri kojoj treba da postoje radionice u kojima će se predavati kartonaža, pletarstvo, stolarstvo i t. d. što treba da posluži i vaspitnoj svrsi a i uvođenju učenika i zainteresovanju za zanatske pozive. Među tim pokret za uvođenjem škole rada ili nastave rada je princip po kome ima rad da bude središte celokupne nastave, sredstvo za postignuće najvišeg vaspitnog cilja: razvijanja jake moralne volje, buđenje i jačanje dečje aktivnosti i razvijanje svestrane zainteresovanosti kod vaspitanika.

Škola rada ima da se naslanja na radno vaspitanje u kući, (na domu) gde dete zadobija prve navike na rad u domaćem poslovanju i pomaganju roditeljima. Pomoći u spremanju stola, u

kujni, namotati klupče, prišiti dugme, upakovati što, nahraniti živinu, očistiti obuću, iscepkatiti drva, i t. d. i t. d. sve su to male dužnosti koje deca vrlo rado vrše i kojima se deca navikavaju da rade. Kad bi se ove radnje još sistemski izvodile i stavile u službu pedagoških ciljeva mogao bi se razviti svežim radom domaćeg vaspitanja koje bi bilo baza školskom vaspitanju i radnoj školi.

Georg Keršenštajner školski savetnik u Minhenu, poznat sa svoga dugogodišnjeg zauzimanja da prokući put školi rada, koju on naziva »škola budućnosti«, uspeo je da u svojim školama u Minhenu sprovede jedan sistem koji ima da izmiri oba gledišta i škole rada kao nastavnog principa i uvođenje ručnog rada kao sredstvo za postignuće vaspitnih zadataka.

Kritikujući današnju školu kao suviše »knjišku«, Keršenštajner, u svome poznatom govoru o Pestalocijevoj proslavi 1908 g. u Cirihu, ističe pitanje: »Zar nije moguće da se današnja škola tako prekroji kako ne bi izgubila svoje dobre osobine a ipak kako bi odgovarala suštini dečjeg bića; kako bi u njemu razvijala i one duševne osobine, koje su danas zanemarene pa čak i puštene da zakržljaju? Ako bi to bilo moguće onda to može biti samo kad bi smo se od samog početka svake nastave više posvetili nego do sad stvaralačkim moćima detinjim i to ponaj-

bolje u istom uticajnom krugu koji je ono, vezano pre škole i za vreme njenog trajanja svojim ličnim darovima i ekonomskom okolinom. Kao što je malom detetu dom radionica njegovog duha, gde i hiljadama utisaka i podsticaja iz njegove okoline preraduje u prividni svet, isto tako moraju kod većeg deteta prostorije za rad u školi biti centralna radionica njegovog aktiviteta iz koje ono prelazi rado u školske prostorije za učenje koje je samo zahtevalo opet vratiti u one prostorije za rad. Od naše knjiške škole mora postati radna škola koja se naslanja na školu dečjeg poznavanja prvog detinjstva.

Ali Keršenštajner (— kao što je to vrlo lepo uočio g. dr. Voj. Mladenović u svojoj raspravi o Keršenštajneru u »Prosvetnom Glasniku« —) pokazuje dosta i nejasnosti i jednostranosti, čim dolazi sebi u kontradikciju. Kroz celu njegovu osnovu ipak se provlači ručni rad kao z a n a t s k i rad. On želi da škola bude ognjište građanskog i socijalnog života, jedna radna zajednica ali on traži da škola ima i svoje radionice i stručno obrazovanje učitelja, da škola pomalo sprema (pripravi) i z a p o z i v (poklic). U toliko se on udaljuje od pravog principa radne škole, koja nema nameru da samo s pomoću ručnog rada sprema vaspitanike za budući poziv već da se pomoću radne nastave koja obuhvata sve predmete i sve manife-

stacije školskoga života razvijaju harmonijski sve sile vaspitanikove i uvodi vaspitanika u kulturni život uopšte. Radna nastava ima da podstiče aktivnost učenikovu i ima da ga osposobi uopšte za samoradnju. Ona odgovara potrebi dečjoj za promenama između telesnog i duhovnog zanimanja, ona je baza harmonijskoga obrazovanja i vaspitanja kao što veli R. Sajdl ali i on je jednostran jer ne sprovodi ovaj princip kroz celokupno vaspitanje već samo kroz Didaktiku.

Radna nastava ili škola rada ne isključuje osnivanje kakve školske radionice — gde je god to moguće — ali ona traži rad detinji i u vrtu i u laboratoriju i školskoj kujni i u dačkoj samoupravi u higijeni i t. d. Ona je princip razvijanja samoradnje i dečje aktivnosti u svima predmetima osnovne nastave.

Naš poznati hrv. pedagog dr. Jure Turić izradio je svoju Metodiku škole rada, koja bi se mogla smatrati kao novina i u stranim književnostima po kojoj je sproveo ideju rada i za sve predmete ove nastave. Nu da bi se smisao škole rada proveo da svojih pravih smerova, treba preduzeti mere, koje će pedesno pripremiti za rad u smislu škole rada i nastavnike u okviru njihovog višeg obrazovanja a u isto vreme probuditi razumevanje za nju i kod roditelja a i kod merodavnih faktora te da se ona

Učiteljska tiskarna je znižala cene tudi knjigam. Glejte oglas!

bi naše članstvo razmišljalo, preden se odloči.

V instituciji našega doma in konvikta ne smemo upošteviti samo gmotne, ali pa, če hočete, socialne strani, ampak tudi moralno, idejno, ki je za razvoj in bodočnost našega stanu brez dvoma zelo velikega pomena. Velikega pomena pa je prav tako za šolo in po njej za narod in državo. Šole se ne napravijo razni paragrafi in predpisi, ampak osebnost učitelja je tisto, kar ji da vsebino, življenje. Kakršno učitelstvo, taka šola, tak bode tudi narod. Žal pa, da se naša javnost ne zaveda v polnem obsegu te resnice. In dasi je ta resnica vitalni državni interes, tudi od nje v sedanjih prilikah še ne moremo pričakovati v doglednem času korenitega izboljšanja, ker je prežoplena z drugimi še nujnejšimi problemi. Zakaj kulturna vprašanja nastopajo kot potreba šele takrat, kadar je zagotovljen in zavarovan življenjski obstoj bodisi pri posamezniku prav tako, kakor pri državi.

Torej je iz teh vidikov učitelstvo dolžno sebi, svojemu stanu in narodu, da stori, kar je možno storiti v tem oziru. Možnost je pa brez dvoma danes že dana, bogzna pa kako bo v par letih, ko bodo razmere že urejene in bode imel naš denar mnogo višjo veljavo. Zakaj bodimo si na jasnem: Če v najkrajšem času — vsaj tekom 3—5 let nimamo realiziranih idej konvikta in doma, potem lahko čakamo še 30 ali več let. Saj žal, da smo že itak zamudili najugodnejši čas, ko ni bil denar še skoro nič vreden. Danes pa je možnost že dana, le volje je treba in pa najti primeren način. In ravno glede načina in poti naj bi se čim več razmišljalo.

Brez dvoma stoji na ramenih učitelstva poleg lastnega organizacijskega, še izdatno večji kulturni davek. Ako bi imeli v tem oziru zbrano statistiko, mislim, da bi sami bili presenečeni od visokih števil. Društveni in kulturni davek je pri nas v obče zelo, zelo velik. In povsod mora biti zraven učitelstvo, vsaj tako misli naša javnost. Njej namreč ni dovolj, da ji učitelstvo kulture duševno, ampak zahteva od nje še gmotni kulturni klub, mizernim razmeram. In denarnemu, gmotnemu kulturnemu moramo napraviti za par let konec v svojem lastnem in v splošnem

javnem interesu. Razmere nas silijo k temu, da smo v tem oziru dosledni in neizprosni. Mi smo navezani sami nase tudi v tem oziru prav tako v sedanjem času, kakor smo bili vedno. To smo dovolj skusili ravno v zadnjem času, ko naša javnost ni mogla vzdržati niti »Podpornega društva za učiteljski naraščaj v Ljubljani« ter je moralo društvo po enoletnem obstoju likvidirati.

Ako se torej odpovemo vsemu drugemu kulturnemu davku, bomo lahko zmogli mesečnih 8.25 Din in v par letih imamo že zbrano glavico, ki bo dovolj omogočila misliti na realizacijo načrtov. Saj moramo računati z dejstvom, da se bodo cene v tem času mnogo znižale, veljava denarju pa zrasla.

Prav tako ali pa še večji znesek nam pa lahko nudijo naša že obstoječa gospodarska podjetja, če so prav in racionalno upravljana in pa, če se zave vse naše članstvo njihove važnosti za naš stan. Seveda, dokler bomo proizvedli lastnih podjetij kupovali drugod in tako znosili vsako leto težke stotisočake drugim, kateri niti ne smatrajo potrebno, da bi vsako leto parkrat inserirali v naših stanovskih glasilih, ali se spomnili našega Konvikta ali Doma, toliko časa ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. Naravnost neverjetno je namreč, koliko ležernosti je še v naših vrstah ravno v tem oziru. Tu bode moral vsak posameznik postati pravi apostol, da se zavemo nezlomljive sile, katera spi v nas na našo lastno škodo. Naša podjetja so zmožna in tudi morajo nuditi prvovrstno konkurenčno blago. In gesto »svoji k svojim« bode treba izvajati z vso neizprosno vsaj toliko časa, dokler ne uresničimo svojih dalekosežnih socialnih načrtov.

Slovensko učitelstvo uživa v celi državi med vsemi stanovji velik ugled in dober sloves. Vse to si je pridobilo z vztrajnim in smotrenim delom. Delalo pa je v prvi vrsti za druge, naše pa pozabljalo. Sedaj pa hoče in mora misliti enkrat na sebe in svoj stan ter postaviti institucije iz katerih bo črpal neusahljivi vir novih in svežih moči sebi v zadovoljenju in ponos, narodu in domovini v korist.

Iz pisma odličnega učitelja nacionalista.

(K današnjim razmeram učitelstva.)

Nezadovoljstvo ljudstva.

Vsaka izprememba rodi nezadovoljstvo, nezaupanje in tudi odpor. Po prevratu leta 1918, so se godile velike izpremembe, zato je bilo tudi veliko nezadovoljstva. Nezaupanje v nove razmere, rastoča draginja, hujskanje proti novi državi, je slabo vpivalo na ljudstvo, da ni bilo skoraj nikjer slišati dobre besede za nove čase. Taka vznemirjenost, nesigurnost škoduje državi in je vedno nevarnost, da različni politični spekulanti zlorabijo nezadovoljstvo ljudstva proti državi v svojo osebno korist.

tako prevede i kroz nastavne programe, — a to bi bilo sad na redu i kod nas pošto se misli da se zavede nov nastavni program i plan.

Na taj način radna škola postaje delovna škola ili Tatschule, koju je Laj naravno konstruirao u smislu buđenja i razvijanja samoradnje i aktivnosti volje kod vaspitnika.

Pokušaji osnivanja ovakih škola vrši se u mnogim zemljama pa u poslednje vreme i u bratskoj Čehoslovačkoj. Tamo i Ministarstvo Prosvete ide na ruku tome. Ono je odobrilo još 1922 g. dvojici Praških učitelja Sedlaku i Žitnom da mogu osnovati ovake probne škole kao osnovu opširno izrađenih planova i programa.

U predloženim programima vidi se svuda težnje: osloboditi dete krute, tradicionalne, školske discipline i nastave u masi. Deci je ostavljena sloboda ne samo kretanja do izvesne mere već i sloboda rada pa čak i kritikovanja. Doduše ovde je omogućeno izvođenje ovakve nastave jer je mali broj đaka (20—30 najv. u razredu).

* Kako je kod njih muzika jako razvijena to deca sama biraju pesme koje će učiti, sad imaju i svoje đacke horovođe.

Učiteljstvo.

V teh časih se je dobro obneslo učiteljstvo. Če tudi v velikih revščini in težkih gmotnih skrbih, je tolažilo ljudstvo in opozarjalo na bližajoče se boljše čase ter vcepjalo mladini ljubezen do nove, velike in slavne domovine. Vsled tega so se vsi nasprotniki nove države z vso srditostjo vrgli na učiteljstvo. Nasprotniki so vselej in povsod šoli, zatirali in lokalno preganjali učiteljstvo z najostudnejšimi sredstvi, celo s krivimi prisegami. Kljub temu se učiteljstvo po večini ni ustrašilo in ni klonilo! Ostalo je zvesto svojim idealom in je živelo le za veliko idejo narodnega in državnega edinstva.

Vera v postavo, pravico in poštenost.

Razdiralci države in zatiralci velike jugoslovenske ideje so takoj uvideli, da samo preganjanje in zatiranje učitelstva nima zadovoljivega uspeha, nasprotno — mučeništvu je rodilo navadno dober sad. Poizkusili so druga podla sredstva. Sejali so neslogo med učiteljstvo, delali intrige in žal mali uspehi niso izostali. Spletkam nekateri nasedejo. Vendar je ogromna večina učitelstva zvesta svojim načelom se še tesneje družila v organizaciji. Slednjič so se poslužili uspešnejšega naravnost — satanskega sredstva.

Učiteljstvu hočejo vzeti vero v zakon, pravico in poštenost. Na vse kriplice delajo, da bo tudi učitelj — med ljudstvom zunaj edini zagovornik troedine nerazdelne domovine — nezadovoljen. Opasno bi bilo za državo, ako bo še učitelj nezadovoljen in bi podžigal med ljudstvom že itak hudo razpaljene strasti še v večjo nezadovoljnost, ali celo vcepilja v srce mladini mržnjo do države in našega narodnega vladarja.

Volitve.

Ko so se vršile volitve je šel jugoslovanski učitelj v boj za nacionalno dr-

žavo in monarhijo, ne za partijo. Nismo partizani, kakor je minister prosvete nazval naše nadzornike, ki jih sigurno ne pozna. Povemo mu, da sedanje nadzornike ni izbrala partija, ampak učiteljstvo, zato jih ne sme odstavljati partija preko učiteljstva — ako bi bilo potrebno. Postavjeni so bili, ko je odločevala šola in izobrazbi prijazna vlada.

Učiteljstvo bo glasovalo in podpiralo pri volitvah stranko, ki deluje za državno in narodno edinstvo ter neguje šolo v korist boljše izobrazbe našega ljudstva.

Učiteljstva se loteva ogorčenje.

Mnogo šol je zaprtih; na večrazrednicah je po 1 učna moč, na upraviteljska, tudi najtežavnejša službena mesta silijo mlade neizkušene učiteljice proti njihovi volji; oblastnega šolskega nadzornika se odstavi in degradira brez vednosti njegovih predstojnikov in učiteljske organizacije, brez preiskave in brez prave potrebe; penzioniranje se vrši kar na debeo pavšalno, ne po potrebi in ne glede na to ali je namestnik tu ali ne. Saj

DRAGO HUDE:

Šolski zakon v Rusiji.

(Dalje.)

Č. Učno-vzgojni del.

f) razgovor o sprejemu otrok, o njihovih podelitvi po stopnjah in oddelkih ter o njihovem prevodu iz nižje stopnje v višjo, o razdelitvi izpričeval, o zaključku pouka obeh ali samo ene stopnje;

g) razgovor o sodelovanju s šolo drugih društev, vasi in organizacij, o društvenem šolskem delu in drugo;

h) razgovor o nadzoru učenčevega dela na podlagi določenega načrta in navodij;

i) podelitev poučno-vzgojnega dela v pomožnih učno-pedagoških ustanovah med poedine učne osebe;

j) razgovor o uspehu metodičnega dela v šoli;

k) predlogi na ONO radi izključitve kakega učenca;

l) razgovor o projektu za izboljšanje učnega dela;

m) razgovor o vseh vrstah izjav, ki se tičejo otroškega življenja in dela.

22. Upravitelj šole ima pravico, ako se ne zлага s sklepi šolskega sveta, za držati izvrševanje istih, dokler se ne prejme končne odločitve od ONO.

23. Šolski svet more za izvršitev tega ali onega vprašanja iz poučno-pomožnega dela izvoliti iz svoje srede stalne ali začasne komisije, ki delajo po navodilih šolskega sveta.

24. V izjemnih slučajih sme upravitelj samostojno podvzeti razne mere ali pa rešiti vprašanja, ki so določena v čl. 21. brez predhodnega odobrenja šolskega sveta, ali mora o svojih merah poročati na prvi seji šolskega sveta.

25. V namenu izmenjavanja opazovanj in misli poedinih šolskih moči skupiče po odredbi ONO ena izmed najagilnejših šol vse učne moči okoliških šol k periodičnem najmanj pa vsaj k trimesečnemu zborovanju.

C. Učenci.

2. Pristop v enotno delavno šolo 1. in 2. stopnje je dovoljen vsem otrokom od 8. do 17. leta. V slučaju, kadar razvoj šolskega okoliša ne dovoljuje sprejema vseh otrok, imajo prednost pri vstopu delavski otroci.

27. Vsakega, ki ima izpričevalo, da je izvršil oddelek gotove stopnje, se sprejme v višji oddelek šole 1. in 2. stopnje brez izpita in v odgovarjajočo stopnjo profesionalnega učnega zavoda. V slučaju, kadar ne dovoljuje nedovoljno razvito šolsko mrežje sprejema vseh otrok s predpisanimi pogoji, velja to pravilo samo za delavske otroke.

28. Oni, ki so končali 10-letni kurs enotne delavne šole, imajo pravico stopiti na Vuz (vseučilišče) pod pogoji, ki veljajo za njega.

29. Prevod učenecv iz ene stopnje v drugo, a ravnotako izstavitev izpričevala o izvršitvi šole ali dovršitve nekega oddelka, se izvrši samo po dovoljenju šolskega sveta soglasno z učenčevimi uspehi in delom ter v zmislu navodil, ki jih daje NKP.

30. Učenci se zdravniško pregledajo pri vstopu v šolo in med letom, da se ugotovi stanje in sprememba v njihovem telesnem in duševnem zdravju.

smo vsi za 32-letno služb. dobo. Sedaj pa žal še ni izvršljiva, ker nimamo dovolj moškega naraščaja. Je vendar boljše, da poučuje učitelj čez službeno dobo, kakor da je šola zaprta, ali da razred nima učitelja. Namesto, da bi se privatne ženske učiteljske šole popolnoma zatvorile, ženska državna učiteljska skrčila, in skrbelo za dovoljen moški učiteljski naraščaj, se še krepke moške učne moči odstrani brez nadomestila.

Vztrajajmo!

Ako je burja, stopi malo v zatíšje, če si šibek in slab; ti učitelj pa korakaj nemoteno svojo pot dalje! Burja bo minila in zopet zasije solnce. Ali bi te potem ne bilo sram, da ti je nekaj krivic omajalo vero v pravico in veliko bodočnost naše države? Ali bi te ne bilo sram, da si radi nasilja posameznikov opustil svoje delo in svoje ideale?

Kar delajo posamezni močniki, bo nekoč popravljeno. Mi vsi pa gremo s podvojen vztrajnostjo in s še večjo odločnostjo in navdušenostjo proti cilju narodnega in državnega edinstva.

31. Obseg in vsebina pouka se ravna po načrtih, ki jih izda NKP.

32. Podlaga šolskemu pouku je vsestranska teoretična in praktična vzgoja k delavni udeležbi ljudi in njihovih organizacij. Vse delo za spoznavanje prirodnih sil in pojavov ter društvenega življenja v sedanjosti in preteklosti, se koncentrirajo okoli te glavne osnove.

33. Šolski pouk se mora naslanjati na krajevne potrebe in razmere. Radi tega je dolžnost šolskega sveta izdelati tak učni načrt, ki je v tesni zvezi s krajevnimi razmerami (kmetijski, industrijski značaj itd.).

34. Pouku, ki je organsko vezan s krajevnimi razmerami (glej čl. 33.), se mora dati v šoli izrecno prvenstveno lice.

35. Ves pouk v šoli in ves njen ustroj mora vzgojiti v učencih vero v razredno proletarsko samozavest in instinkt ter zavest solidarnosti vsega delavstva v borbi s kapitalom, a ravno tako tudi zmožnost za pridobitno in društveno politično delo.

V ta namen se mora izkoristiti kolektivno delo v šoli in izven nje, ustanavljati se morajo zveze z delavnimi masami, organizirati mlade pionirje s kolektivnimi predavanji, diskusijami itd.

36. V šolah prve in druge stopnje se vpelje otroška samouprava, počenši z najelementarnejšimi oblikami, ki se stopnjema razvijajo v popolno izpeljano organizacijo.

37. Vse kazni so prepovedane.

38. Šolski pouk traja 10 mesecev, toda njegov začetek in konec določa krajni gubano (guberni organ narodne izobrazbe).

39. V času šolskega dela se pouk ne vrši samo ob dnevih praznovanja in počitka.

D. Prava šola.

40. Vse imetje šole, kakor: orodje za delo, inventar, učna sredstva, knjižnica in drugo, pripada šoli, da ga izkoristi, toda ostane last države in se sme odstraniti ali oddati drugim ustanovam ali osebam v uporabo samo z vednostjo gubana po določenih zakonskih odredbah.

41. Vsaki šoli je lahko dodeljen kos zemlje po pravilih, ki jih je izdal VCIK (Višji centralni izvrševalni komitet) 26. februarja 1923 (po starem štetju). Šolsko imetje je oproščeno davka po odredbi VCIK in Sovnarkona (Sveta narodnih komisarijev) z dne 20. junija 1923. (Zbirka odredb br. 61., str. 572).

42. Šole se okoriščajo s privilegiji pri plačevanju komunalnih dolžnosti pri nabavi drv za kurjavo, pri plačevanju lesnega gradbenega materiala in drugimi popusti, ki se dajejo državnim ustanovam.

43. Vsaka šola ima svoj pečat po obstoječih pravilih. Namestnik predsednika sveta narodnih komisarijev RSFSR: A. Čjuruna. Upravnik poslov: B. Smoljanikov.

Sekretar: M. Glaser. Moskva, Kremelj, dne 18. dec. 1923. (Dalje prihodnjič.)

Znižanje cen knjigam pri Učiteljski tiskarni. Oglejte si oglas!